

คู่มือการปฏิบัติงาน

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กลุ่มงานราชการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

คำนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน สาธารณภัยและอุบัติเหตุได้ทวีความรุนแรงขึ้น เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมากจนประเมินค่าออกมาให้เห็นว่ามี การสูญเสียจนประเมินค่ามิได้ในบางครั้ง การเตรียมความพร้อมรับสาธารณภัยต่าง ๆ มีความสำคัญยิ่ง ต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนจนเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ประสบภัย การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจึงต้องมีระบบการปฏิบัติและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการระดมความร่วมมือจากทุกหน่วยงานเพื่อแก้ไขปัญหาด้านสาธารณภัยและภัยพิบัติ

คู่มือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน และสถานศึกษา จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการประสานงาน การปฏิบัติงานให้สามารถร่วมมือในการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านสาธารณภัยในเขตพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน และสถานศึกษาในสังกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว สามารถลดความสูญเสียให้น้อยที่สุดเมื่อเกิดภัย ไม่ว่าชีวิตหรือทรัพย์สิน ซึ่งการปฏิบัติจะต้องมีการนำไปฝึกปฏิบัติและปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์แต่ละพื้นที่ ตลอดจนการเตรียมความพร้อม ตลอด

24 ชั่วโมง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสาร คู่มือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน และสถานศึกษา จะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและผู้ที่มีความสนใจเพื่อใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กลุ่มอำนวยการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
มิถุนายน 2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(1)
สารบัญ	(2)
บทที่ 1	บทนำ
	ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา
	1
	1
บทที่ 2	กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
	นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
	7
	กฎหมายในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่สำคัญ
	8
บทที่ 3	วิธีดำเนินการ
	การจัดการสาธารณภัยระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
	14
	ตัวอย่างแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับ
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
	18
	การจัดการสาธารณภัยระดับสถานศึกษา
	27
	ตัวอย่างการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสถานศึกษา
	29
	การฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสถานศึกษา
	34
บทที่ 4	ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ
	41
บรรณานุกรม	42
ภาคผนวก	43

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์สาธารณสุขโลก

องค์การสหประชาชาติ (World Population Prospects : The 2012 Revision, UN) คาดว่าในปี พ.ศ.2593 ประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 9,600 ล้านคน และ 19,000 ล้านคนในปี พ.ศ. 2643 จากปัจจุบันที่มีประชากรอยู่ประมาณ 7,200 ล้านคน ซึ่งจะทำให้ความต้องการสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบันมีสูงมากขึ้น กอปรกับการพัฒนา ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเติบโตทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมการค้า และการลงทุน จึงต้องมีการแข่งขันและการขยายตัวตามเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งผลที่จะตามมาคือทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ถูกใช้อย่างรวดเร็วและฟุ่มเฟือย การพัฒนาด้านต่างๆ ที่ไม่คำนึงความยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ชีตจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัวของทรัพยากรลดลง จึงเป็นเหตุให้ระบบนิเวศถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง

คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(Intergovernmental Panel on Climate Change : IPCC 2014) คาดการณ์ว่า อุณหภูมิโลก จะเพิ่มขึ้น 1.1 ถึง 6.4 องศาเซลเซียส ในช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2643 เนื่องจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสะสมในชั้นบรรยากาศมากเกินไปที่เคยเกิดขึ้นทำให้เกิด “ภาวะโลกร้อน” (Global Warming) ซึ่งมีผลกระทบให้สภาพภูมิอากาศเกิดการเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อฤดูกาลต่างๆ เช่น ช่วงฤดูร้อนที่ยาวนานขึ้น ฤดูหนาวที่สั้นลง ภาวะแห้งแล้งในช่วงฤดูแล้งที่ทวีความรุนแรง ฝนตกชุกเพิ่มขึ้นในช่วงฤดูฝน เกิดสภาวะอากาศแปรปรวนและสภาพอากาศเลวร้ายบ่อยครั้ง และระดับ ของน้ำทะเลที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบในวงกว้าง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสร้างความเสียหายต่อประเทศต่างๆ เป็นมูลค่าหลายพันล้านบาท จึงเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญต่อการพัฒนาของประเทศ

ศูนย์วิจัยการระบาดวิทยาของภัยพิบัติ

(Centre For Research on the Epidemiology of Disasters : CRED) ได้รวบรวมสถิติในรอบ 100 ปี ของทวีปเอเชียที่ชี้ชัดว่า

จำนวนรวมผู้เสียชีวิตจากภัยแล้งสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ อุทกภัย แผ่นดินไหว พายุไซโคลน และสึนามิ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม สาธารณภัยที่เกิดขึ้นบางครั้งอาจจะไม่ได้คร่าชีวิตมนุษย์เป็นจำนวนมากแต่สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจแก่ประเทศนั้นๆ ส่งผลให้ประชาชนเกิดความยากจนและไม่สามารถกลับคืนสู่ชีวิตปกติได้นานนับสิบปี

ข้อมูลสถิติสถานการณ์กล่าวคาดการณ์ว่า แนวโน้มการเกิดสาธารณภัยของโลก จะทวีความรุนแรงมีความถี่มาก และอาจทำให้เกิดความเสียหายมากขึ้น ดังนั้น ประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงตระหนักและให้ความสำคัญในการดำเนินการลดความเสี่ยงและลดผลกระทบจากสาธารณภัย

การดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในประเทศไทย

1.สถานการณ์สาธารณภัยประเทศไทย

1.1 สถิติสาธารณภัย

สถานการณ์สาธารณภัยของประเทศไทยที่สำคัญที่เกิดขึ้นและสร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประเทศ มีดังนี้

(1) อุทกภัย (Flood)

อุทกภัย เป็นสาธารณภัยที่เกิดจากฝนตกหนัก และฝนตกสะสมเป็นเวลานาน ทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน น้ำท่วมขัง และน้ำล้นตลิ่ง ประชาชนได้รับความเดือดร้อน สิ่งสาธารณประโยชน์และทรัพย์สินของประชาชนได้รับความเสียหายโดยมีสาเหตุหลัก ได้แก่ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามันและประเทศไทยในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมอ่าวไทยและภาคใต้ในช่วงตุลาคมถึงธันวาคม ร่องมรสุมที่พัดผ่านภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือภาคกลาง รวมถึงหย่อมความกดอากาศต่ำ และพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชัน ไชนัน และไต้ฝุ่น) นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่นๆ ที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากธรรมชาติ เช่น อ่างเก็บน้ำ เขื่อนแตก เป็นต้น ในระยะหลังปัญหาอุทกภัยเริ่มมีความรุนแรงขึ้น มีมูลค่าความเสียหายสูงมากขึ้น อุทกภัยที่มีความสูญเสียมากที่สุดคือ มหาอุทกภัย ปี พ.ศ. 2554 ในพื้นที่ 64 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร มีผู้เดือดร้อน 5,247,125 ครัวเรือน จำนวน 16,224,302 คน เสียชีวิต 1,026 คน รวมมูลค่าความเสียหายสูงถึง 1.44 ล้านล้านบาท

(2) ภัยแล้ง (Drought)

ภัยแล้ง เกิดขึ้นเนื่องจากน้ำ น้ำฝน น้ำใต้ดิน หรือน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ หรือ อ่างเก็บน้ำ มีน้อยกว่าปกติในช่วงเวลาหนึ่ง โดยมีปริมาณน้อยกว่าที่พืช คน หรือสัตว์ต้องการ ซึ่งเป็น

สภาวะการขาดแคลนน้ำอุปโภคและบริโภค รวมถึง น้ำเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรมในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานานจนก่อให้เกิดความเสียหาย และส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม และระบบเศรษฐกิจโดยรวม และจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศเป็นสาเหตุให้ฤดูฝนสั้นขึ้น ซึ่งหมายถึงว่าฤดูแล้งจะยาวนานขึ้น พื้นที่ตอนบนของประเทศจะมีปริมาณฝนตกน้อยลง ทำให้ปริมาณน้ำในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำทั่วประเทศมีปริมาณไม่เพียงพอเพื่ออุปโภค และเพื่อการเกษตร โดยเฉพาะพื้นที่นอกเขตชลประทาน นอกจากนี้ความเจริญของชุมชน การขยายตัว ทางเศรษฐกิจ เช่น ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจบริการ และจำนวนประชากรที่ได้มีการขยายตัวเพิ่มพร้อมกัน ทำให้มีความต้องการใช้น้ำในกิจกรรมต่างๆ ของทุกภาคส่วนมากขึ้น จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำตามมา โดยมีมูลค่าความเสียหายที่ผ่านมา

(3) ภัยจากดินโคลนถล่ม (Landslide)

ภัยจากดินโคลนถล่ม มักเกิดขึ้นพร้อมกันหรือเกิดตามมาหลังจากเกิดน้ำป่าไหลหลาก อันเนื่องมาจากพายุฝนที่ทำให้เกิดฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องรุนแรง ส่งผลให้มวลดินและหินไม่สามารถรองรับการอุ้มน้ำได้ จึงเกิดการเคลื่อนตัวตามอิทธิพลของแรงโน้มถ่วงของโลก ปัจจุบันปัญหาดินโคลนถล่มเกิดบ่อยมากขึ้นและมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อันมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำการเกษตรในพื้นที่ลาดชัน การทำลายหน้าดิน เป็นต้น โดยมีผลกระทบ

(4) แผ่นดินไหว และสึนามิ (Earthquake and Tsunami)

แผ่นดินไหว เป็นภัยธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงและส่งผลกระทบได้กว้างไกล โดยมีสาเหตุเกิดจากการสั่นสะเทือนอย่างรุนแรงของพื้นดินในช่วงเวลาหนึ่ง เกิดขึ้นจากแรงเสียดทานระหว่างชั้นหินและชั้นดินภายใต้ผิวโลกตามแนวรอยเลื่อนของเปลือกโลก ที่มีพลังและยังเคลื่อนตัวอยู่ทั้งภายในและภายนอกประเทศไทย ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศที่อยู่ในแนวรอยเลื่อนได้รับผลกระทบจากแผ่นดินไหวบ่อยครั้งขึ้น ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่อาคารบ้านเรือน และทรัพย์สินของประชาชน ดังเช่น กรณีจังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2557 ความรุนแรงขนาด 6.3 รวมทั้งเกิดแผ่นดินไหวตาม (aftershock) อีกนับพันครั้ง นอกจากนี้ แผ่นดินไหวขนาดใหญ่ในมหาสมุทรยังอาจทำให้เกิดสึนามิ ที่เคลื่อนตัวด้วยความเร็วสูงมาก มีพลังรุนแรง สามารถเคลื่อนที่ไปได้เป็นระยะทางไกลๆ เมื่อเคลื่อนที่เข้าสู่บริเวณชายฝั่งทะเลจะทำให้เกิดเป็นคลื่นขนาดใหญ่ ที่เรียกกันว่า “สึนามิ” (Tsunami) ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้คนที่อาศัยอยู่ตามบริเวณชายฝั่ง ดังที่เกิดขึ้นบริเวณภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามันในปี พ.ศ.2547 ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตถึง 5,395 ราย

(5) วัตภัย (Storm)

วัตภัย เป็นสาธารณภัยที่มีสาเหตุจากพายุลมแรง จนทำให้เกิดความเสียหาย แก่อาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้าง รวมถึงชีวิตของประชาชน โดยมีสาเหตุจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ คือ พายุฝนฟ้าคะนอง พายุฤดูร้อน และพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชัน ไชนัน ร้อน ใต้ฝุ่น) โดยเฉพาะพายุหมุนเขตร้อนจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่เป็นบริเวณกว้างนับร้อยตารางกิโลเมตร (บริเวณที่ศูนย์กลางของพายุเคลื่อนที่ผ่านจะได้รับผลกระทบมากที่สุด) เมื่อพายุมีกำลังแรงในชั้นดีเปรสชันจะทำให้เกิดฝนตกหนักและมักมีอุทกภัยตามมาหากพายุมีกำลังแรงขึ้นเป็นพายุไชนันร้อนหรือพายุใต้ฝุ่นจะก่อให้เกิดภัยหลายอย่างพร้อมกันทั้งวัตภัย อุทกภัย และคลื่นพายุชายฝั่งทะเล (Strom Surge) ซึ่งเป็นอันตรายและอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมากได้

(6) อัคคีภัย (Fire)

อัคคีภัย เป็นสาธารณภัยประเภทหนึ่งที่เกิดจากไฟ ไฟเป็นพลังงานอย่างหนึ่งที่ทำให้ความร้อน โดยความร้อนของไฟที่ขาดการควบคุม ดูแล จะทำให้เกิดการติดต่อกลามไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิงเกิดการลุกไหม้ต่อเนื่อง หากปล่อยเวลาของการลุกไหม้นานเกินไป จะทำให้เกิดการลุกลามมากยิ่งขึ้น สภาวะของไฟจะรุนแรงมากขึ้น ถ้าการลุกไหม้มีเชื้อเพลิงหนุ่นหรือมีไอของเชื้อเพลิงถูกขับออกมามาก ความร้อนแรงก็จะมากยิ่งขึ้น สิ่งที่ทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย ได้แก่ เชื้อเพลิง สารเคมี หรือวัตถุใดๆ ที่มีสถานะเป็นของแข็งของเหลว หรือก๊าซที่อยู่ในภาวะพร้อมจะเกิดการสันดาปจากการจุดติดใดๆ หรือ จากการสันดาปเอง โดยมีความสูญเสียจำนวนมาก

(7) ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน (Forest Fire & Smoke)

ไฟป่า คือไฟที่เกิดขึ้นแล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุม เผาผลาญเชื้อเพลิงธรรมชาติในป่า ปัจจุบันระดับของการเกิดไฟป่าในประเทศไทยมีความรุนแรงมาก จนกลายเป็นปัจจัยที่รบกวนความสมดุลของระบบนิเวศอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อพืช ดิน น้ำ สัตว์ และสิ่งมีชีวิตต่างๆ รวมทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนเศรษฐกิจ สังคม และการท่องเที่ยวในทุกพื้นที่ของประเทศไทย นอกจากนี้ไฟปายังก่อให้เกิดวิกฤตมลพิษหมอกควันจนกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย และการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นวงกว้าง ตัวอย่างกรณีสนามบินจังหวัดแม่ฮ่องสอนต้องยกเลิกเที่ยวบินเป็นจำนวนมาก เนื่องจากหมอกควันทำให้ทัศนวิสัยไม่ดี เป็นอันตรายต่อการขึ้นลงของเครื่องบิน

(8) ภัยจากการคมนาคม

การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่องของประเทศซึ่งส่งผลให้เกิดภัยจากการคมนาคมมากขึ้น และเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตที่สำคัญในลำดับต้นๆ ของประชากร ของประเทศ รวมทั้งความสูญเสียด้านอื่น ๆ เช่น ความเสียหายต่อครอบครัวและสังคม การสูญเสียค่า

รักษาพยาบาลจากอุบัติเหตุการสูญเสียทรัพยากรบุคคลของชาติ ฯลฯ ซึ่งร้อยละ 90 ของภัย จากการคมนาคม คือ อุบัติเหตุทางถนนโดยมีสาเหตุจากพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้รถใช้ถนน การทำผิดกฎจราจร และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วขับซึ่ การไม่สวมหมวกนิรภัย อีกทั้งยานพาหนะ สภาพถนน และสิ่งแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย จากข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขในแต่ละปีมีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนประมาณ 14,000 คน หรือคิดเป็น 21.96 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคน หรือเฉลี่ยเดือนละประมาณ 1,166 คน โดยมีความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน

(9) โรคระบาด (Infectious disease)

โรคระบาด เป็นโรคที่เกิดขึ้นในระยะเวลาดียวกันในชุมชนหรือในแหล่งหนึ่งแหล่งใด ในอัตราสูงกว่าสถานการณ์ปกติที่ควรเป็น โดยการติดเชื้อนั้นลุกลามแพร่กระจายจากแหล่งที่อยู่ใกล้เคียงจุดเริ่มต้นของโรค และสามารถแพร่กระจายลุกลามไปยังชุมชนอื่นๆ ที่อยู่ไกลออกไป ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาได้เกิดโรคระบาดอย่างต่อเนื่องทั้งโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อชนิดใหม่ที่เพิ่งค้นพบการระบาดในมนุษย์หรือโรคติดต่อที่พบในพื้นที่ใหม่ เช่น โรคเอดส์ โรคไข้หวัดนก โรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่า เป็นต้น สำหรับโรคติดต่ออุบัติซ้ำซึ่งเป็นโรคติดต่อที่เคย แพร่ระบาดในอดีตที่สงบไปแล้วแต่กลับระบาดขึ้นใหม่ เช่น โรคไข้ปวดข้อยุงลาย กาฬโรค เป็นต้น ทั้งนี้โรคติดต่ออุบัติใหม่หรือโรคติดต่ออุบัติซ้ำจะเกิดขึ้นอยู่เป็นระยะๆ ซึ่งอาจมีความเสี่ยงที่เกิด การแพร่กระจายเชื้อมาจากประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย

จากสถานการณ์ต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างรวดเร็วในปัจจุบันทำให้เห็นชัดว่า แนวโน้มสถานการณ์สาธารณสุขภัยจะมีความรุนแรงมากขึ้น และถือเป็นภัยร้ายแรงที่จะคุกคามต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของประเทศได้ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์สาธารณสุขภัยยังส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคตอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยด้วยการเสริมสร้างความรู้และทักษะ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัย แก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา
2. เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน และสถานศึกษาตามหลักการป้องกันและลดผลกระทบจากความเสียหายจากสาธารณสุขภัย
3. เพื่อสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยในชุมชนรอบสถานศึกษา

ขอบเขตการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัย

1. ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลำปาง ลำพูน

2. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ลำปาง ลำพูน จำนวน 45 โรงเรียน และชุมชนรอบๆสถานศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ลำปาง ลำพูน และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาดลำปาง ลำพูน
มีความปลอดภัยจากสาธารณภัย

บทที่ 2

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 มุ่งให้สังคมมีภูมิคุ้มกันเพื่อเตรียมพร้อมรองรับกับสาธารณภัย โดยการยกระดับขีดความสามารถในการรับมือและปรับตัวการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ควบคุมและลดมลพิษ และพัฒนาระบบบริหารจัดการ พร้อมทั้งเพิ่มบทบาทประเทศไทยในเวทีประชาคมโลกที่เกี่ยวข้องกับกรอบความตกลงและพันธกรณีระหว่างประเทศนอกจากนี้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ. 2557 - 2561) เป็นกรอบทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยมุ่งเน้นให้คนในชาติมีภูมิคุ้มกันมีส่วนร่วม และผนึกกำลังทุกภาคส่วนภายใต้การบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive Management) ทั้งนี้ การดำเนินงานจะเชื่อมโยงกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และแผนบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม ดังนั้น จึงเป็นที่ประจักษ์ว่า นโยบายระดับประเทศได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศที่มีประสิทธิภาพได้สอดคล้องกับนโยบายระดับโลกภายใต้บริบท “การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย” (Disaster Risk Management) ซึ่งเป็นการนำแนวคิดเรื่องความเสี่ยงมาเป็นปัจจัยหลักในการจัดการสาธารณภัยจากเชิงรุกไปสู่การจัดการ อย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) และการฟื้นฟูให้มีสภาพที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายหลัก ของประเทศ เพื่อให้หน่วยงานทุกภาคส่วนใช้เป็นกรอบและทิศทางในการบริหารจัดการสาธารณภัยร่วมกัน ได้อย่างเป็นระบบโดยมาตรา 44 กำหนดว่า หากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยหรือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่กำหนดไว้ในแผนต่างๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เปลี่ยนแปลงไป หรือแผนดังกล่าวได้ใช้มาครบห้าปีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของผู้ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผน ปรับปรุง หรือทบทวนแผนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนโดยเร็วกรอไปกับมาตรา 11 (1) กำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสา

ธารณภัยจัดทำแผนการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เสนอคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) เพื่อขออนุมัติคณะรัฐมนตรีหรืออนุมัติแผนต่อไป การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ได้ผ่านการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยได้เสนอแผนฯ

ต่อคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2558 และได้เสนอแผนฯ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2558 อนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 พร้อมมอบหมายให้หน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน และภาคส่วนอื่นๆ ปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผน และกำหนดให้หน่วยงานแต่ละระดับจัดทำแผนปฏิบัติการรองรับยุทธศาสตร์และบรรจุแผนงาน/โครงการ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไว้ในแผนปฏิบัติการราชการประจำปี ตลอดจนให้สำนักงานงบประมาณ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการป้องกัน ลดผลกระทบ เตรียมความพร้อมและการจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติได้กำหนดกรอบนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไว้ 4 ด้าน ดังนี้

2.1 การพัฒนาและส่งเสริมการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ด้วยการป้องกัน การลดผลกระทบและการเตรียมความพร้อมให้มีประสิทธิภาพ โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนปลอดภัย และการส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวต่อผลกระทบจากสาธารณภัยนำไปสู่การจัดการอย่างยั่งยืน

2.2 การบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการ สาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งการบรรเทาทุกข์และช่วยเหลือ สงเคราะห์ผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว ทัวถึง และทันเหตุการณ์

2.3 การพัฒนาระบบการฟื้นฟูให้สามารถสนองต่อความต้องการของ ผู้ประสบภัยได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม พื้นที่ประสบภัยได้รับการซ่อมสร้างและฟื้นฟูสภาพให้กลับคืนสู่ สภาพเดิมโดยเร็วหรือดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

2.4 การพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ

กฎหมายในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่สำคัญ

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง ที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
(1) แผ่นดินไหว, อาคารถล่ม	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และ อนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(1.1) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 (1.2) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาตดัดแปลงอาคารเพื่อเสริมความมั่นคงแข็งแรงของอาคารให้สามารถต้านแรงสั่นสะเทือนจากแผ่นดินไหว พ.ศ. 2555 (1.3) กฎกระทรวงกำหนดการรับน้ำหนัก ความต้านทาน ความคงทน ของอาคารและพื้นดินที่รองรับอาคารในการต้านทานแรงสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหว พ.ศ. 2550 ฯลฯ	
(2) อุทกภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และ อนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(2.1) พระราชบัญญัติ การชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 (2.2) พระราชบัญญัติ การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456	

		<p>(2.3) พระราชกำหนด การให้ความช่วยเหลือ ทางการเงิน แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจาก อุทกภัย พ.ศ. 2555</p> <p>(2.4) คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 85/2557 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดนโยบายและการ</p>	
--	--	---	--

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง ที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
		<p>บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ</p> <p>(2.5) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารระบบเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. 2552</p> <p>(2.6) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2550ฯลฯ</p>	
(3) อัคคีภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	<p>(3.1) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522</p> <p>(3.2) พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554</p> <p>(3.3) กฎกระทรวงกำหนดประเภทและระบบความ</p>	

		<p>ปลอดภัยของอาคารที่ใช้เพื่อประกอบกิจการเป็นสถานบริการ พ.ศ. 2555</p> <p>(3.4) กฎกระทรวงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้อาคารเพื่อประกอบกิจการ โรงมหรสพ ประเภท และระบบความปลอดภัยของโรงมหรสพ และอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับการ</p>	
--	--	--	--

สาธารณสุข	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง ที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณสุข
(3) อัคคีภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	<p>อนุญาตให้ใช้อาคาร เพื่อประกอบกิจการโรงมหรสพ พ.ศ. 2550</p> <p>(3.5) กฎกระทรวงกำหนดชนิดหรือประเภทของอาคารที่เจ้าของอาคารหรือผู้ครอบครองอาคารหรือผู้ดำเนินการต้องทำการประกันภัยความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก พ.ศ. 2548</p> <p>(3.6) ประกาศกรมธุรกิจพลังงานเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดให้มีการประกันภัยความเสียหายแก่ผู้ได้รับความเสียหายจากภัยอัน</p>	

		เกิดจากการประกอบกิจการ ควบคุมประเภทที่ 3 พ.ศ. 2549 ฯลฯ	
(4) ภัยจาก สารเคมี/วัตถุ อันตราย	พระราชบัญญัติ ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย พ.ศ. 2550 และ อนุบัญญัติที่ เกี่ยวข้อง	(4.1) พระราชบัญญัติวัตถุ อันตราย พ.ศ. 2535 (4.2) พระราชบัญญัติพลังงาน ปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504 - กฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการ กากกัมมันตรังสี พ.ศ. 2546	

สาธารณภัย	กฎหมายหลักใน การจัดการความ เสี่ยงจากสาธารณ ภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/ คำสั่ง ที่สำคัญเพื่อสนับสนุน การจัดการความเสี่ยงจาก สาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ ประกาศ/คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุก สาธารณภัย
(4) ภัยจาก สารเคมี/วัตถุ อันตราย	พระราชบัญญัติ ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย พ.ศ. 2550 และ อนุบัญญัติที่ เกี่ยวข้อง	(4.3) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธ ปืน พ.ศ. 2490ฯลฯ	
(5) สาธารณ ภัยทางน้ำ และทางทะเล เช่น มลพิษ ทางน้ำ เนื่องจาก น้ำมัน ,การ กักภัยทางทะเล		(5.1) พระราชบัญญัติการ เดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 (5.2) พระราชบัญญัติให้อำนาจ ทหารเรือปราบปรามการ กระทำความผิดบางอย่างทาง ทะเล พ.ศ. 2490 และ ที่แก้ไข เพิ่มเติม	

		<p>(5.3) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ. 2530</p> <p>(5.4) พระราชบัญญัติเพิ่มเติมอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. 2496</p> <p>(5.5) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535</p> <p>(5.6) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม</p>	
สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง ที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
		<p>(5.7) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2547</p> <p>(5.8) ประกาศกรมเจ้าท่า ที่ 411/2543 เรื่อง มาตรการความปลอดภัยในการขนส่งน้ำมันและเคมีภัณฑ์</p> <p>(5.9) ประกาศกรมเจ้าท่า ที่ 412/2543 เรื่อง แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการขจัดมลพิษประจำท่าเรือสำหรับขนส่งสินค้าอันตราย</p>	

		<p>(5.10) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยนโยบายและการฟื้นฟูทะเลไทย พ.ศ. 2539</p> <p>(5.11) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อการป้องกันและขจัดภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2527</p> <p>(5.12) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง (เฉพาะจังหวัดที่มีเขตพื้นที่ในทะเล) ฯลฯ</p>	
สาธารณสุข	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง ที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณสุข
(6) ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	<p>(6.1) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523</p> <p>(6.2) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535</p> <p>ฯลฯ</p>	
(7) ภัยจากโรคระบาดสัตว์	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	<p>(7.1) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499</p> <p>(7.2) พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ. 2525</p> <p>(7.3) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535</p>	

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

การจัดการสาธารณสุขระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน มีหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ซึ่งถูกกำหนดและเป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ 2558 โดยดำเนินการ ดังนี้

1. พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ในสถานศึกษาทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
2. ส่งเสริมสถานศึกษาในสังกัดในการช่วยเหลือ/สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข
3. ส่งเสริมให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึกแก่นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษารอบสถานศึกษา และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข

4. สืบค้นและจัดทำฐานข้อมูลสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นศูนย์พักพิงชั่วคราว

การจัดการสาธารณสุขระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ ในฐานะหน่วยอำนวยการกำกับกับการบริหารจัดการสาธารณสุขของสถานศึกษา จัดทำแผนบริหารจัดการในฐานะหน่วยอำนวยการสนับสนุน และแผนเผชิญเหตุสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดการฝึกซ้อมแผนฯ การประสานจัดทำแผน/หลักสูตร/กิจกรรมนักเรียนเกี่ยวกับภัยพิบัติ โดยใช้แนวคิด “การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข” ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ที่ได้กำหนดไว้ประกอบด้วย

- 1) การลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข ได้แก่ การป้องกัน การลดผลกระทบ และการเตรียมความพร้อม
- 2) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน ได้แก่ การเผชิญเหตุ และการบรรเทาทุกข์
- 3) การฟื้นฟู ได้แก่ การฟื้นฟูสภาพ และการซ่อมสร้าง ซึ่งหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ คือ การสนับสนุนให้เกิดการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ และในสถานศึกษา โดยส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข จัดการฝึกซ้อมแผนฯ ประสานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข และส่งเสริมจัดทำแผน/หลักสูตร/กิจกรรมนักเรียน เพื่อให้เกิดความตระหนัก สร้างความรู้ความเข้าใจ และแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดภัยให้บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และชุมชนโดยรอบสถานศึกษาซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะก่อนเกิดภัย: การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (ได้แก่ การป้องกัน การลดผลกระทบ และการเตรียมความพร้อม)

1) ให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่สถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน รวมถึงประชาชน และในเรื่องภัยพิบัติ

2) ส่งเสริมการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ ทั้งจัดทำหลักสูตรการสอน สื่อการสอน กิจกรรมเสริมทักษะ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักต่อการเรียนรู้ภัยพิบัติ

3) เตรียมการป้องกันพื้นที่เสี่ยงให้สอดคล้องกับระดับความเสี่ยง

4) ประสานหน่วยงานด้านสาธารณภัยในการจัดทำระบบเตือนภัยที่ดี มีความทันสมัย สามารถเตือนภัยในสถานศึกษาได้ล่วงหน้านานพอและแจ้งเตือนได้ทั่วถึง รวดเร็วจนถึงระดับครัวเรือน

5) จัดทำแผนที่และแผนอพยพหนีภัยและเตรียมสถานที่ปลอดภัยและเส้นทางหนีภัย ให้มีความพร้อม เป็นปัจจุบัน

6) ให้ท้องถิ่น ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติ ในสถานศึกษา เช่น มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนสร้างเครือข่ายเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำแผนจัดหาสำนักงานสำรองล่วงหน้ารองรับสถานการณ์วิกฤติและภาวะฉุกเฉิน เป็นสำนักงานชั่วคราว

8) จัดระบบป้องกันและปกป้องระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศของสำนักงาน หรือสถานศึกษา ด้วยการสำเนาข้อมูลที่สำคัญเก็บไว้ในที่ปลอดภัย

9) วางแผนเรื่องบุคลากร เจ้าหน้าที่ของแต่ละฝ่ายทั้งบุคคลภายในและภายนอก เพื่อเตรียมไปช่วยงานในศูนย์อำนวยการทั้งระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อเกิดวิกฤติการณ์ เช่น เจ้าหน้าที่จัดเก็บ บันทึกข้อมูล เจ้าหน้าที่รับโทรศัพท์เรื่องราวร้องทุกข์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการพยาบาลและสาธารณสุข เจ้าหน้าที่เวรยามและยานพาหนะ เป็นต้น หรือการจัดตั้งคณะกรรมการด้านต่างๆ เพื่อแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

10) ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดเตรียมความพร้อมระบบสาธารณูปโภค อุปกรณ์สื่อสารสำรอง ระบบไฟฟ้าสำรอง ให้สามารถบริการและอำนวยความสะดวกได้เต็มศักยภาพ

11) เตรียมพร้อมด้านระบบการรายงานข้อมูล โดยสำรวจและตรวจสอบเครื่องมือ อุปกรณ์ ระบบฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

12) จัดทำฐานข้อมูลสถานศึกษา จำนวนบุคลากร ให้เป็นปัจจุบัน

13) ให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษาในสังกัด

14) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องด้าน
สาธารณสุข

2. ขณะเกิดภัย: การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (ได้แก่ การเผชิญเหตุ และการบรรเทา
ทุกข์)

1) พัฒนาศูนย์อำนวยการระดับเขตพื้นที่การศึกษา ให้สามารถเป็นแกนในการสั่งการ
ประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ระบบ ICS (Incident Command System) และมีกฎการ
ปฏิบัติ (Rules of Engagement) ที่ชัดเจน

2) ประเมินระดับความรุนแรงขั้นต้นของสาธารณสุข เพื่อประโยชน์ในการอำนวยการ
3) ตรวจสอบข้อมูลและประสานงานหน่วยงานเครือข่ายซึ่งมีศักยภาพสูง เช่น องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น สาธารณสุข หน่วยงานความมั่นคง และมูลนิธิต่างๆ เข้าช่วยปฏิบัติการค้นหา
ผู้ประสบภัยและการบรรเทาความเดือดร้อน

4) ประสานการปฏิบัติ ให้ข้อมูล กับหน่วยงานปฏิบัติด้านการจัดการ
สาธารณสุข

5) ให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับสาธารณสุข

6) รายงานสถานการณ์ด้วยระบบสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

7) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องด้าน
สาธารณสุข

3. หลังเกิดภัย : การฟื้นฟู (ได้แก่ การฟื้นฟูสภาพ และการซ่อมสร้าง)

1) ปรับระบบ กระบวนการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ประสบภัย
ให้กลับคืนสู่ภาวะปกติให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ทัวถึงและไม่ซับซ้อน

2) ประสานการช่วยเหลือ จากหน่วยงาน องค์กรต่างๆ และจัดระบบการรายงาน
ข้อมูลการได้รับความช่วยเหลือ เชื่อมโยงเครือข่ายหน่วยงานต้นสังกัดและ ช่องทางประชาสัมพันธ์ทาง
สื่อต่างๆ ให้มีทิศทางที่สอดคล้องกัน

3) ประเมินความเสียหาย เพื่อให้การของบประมาณและขอความช่วยเหลือให้ถูกต้อง
รวดเร็วตรงตามความต้องการ

4) จัดกิจกรรมถอดบทเรียนเป็นกรณีศึกษา เพื่อทบทวน ปรับปรุงกระบวนการ
ทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4.1 การจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขในระดับเขตพื้นที่การศึกษา
องค์ประกอบหลักของแผน

1. หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของแผนฯ

2. ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย

- ข้อมูลที่ตั้ง
- แผนภูมิอาคารสถานที่
- จำนวนสถานศึกษา จำนวนบุคลากรในสังกัด จำนวนนักเรียน

3. ความเสี่ยงในการเกิดสาธารณภัย วิเคราะห์ความน่าจะเป็นและจัดลำดับของภัย

ที่อาจเกิดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด

4. การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการสาธารณภัย
5. ขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อเตรียมพร้อมรับการเกิดสาธารณภัย
6. การบริหารจัดการภาวะฉุกเฉิน
  - 6.1 แผนงานการสั่งการ การประสาน เพื่อการบริหารจัดการสาธารณภัย
  - 6.2 แผนงานการจัดหาพื้นที่สำรอง และระบบสาธารณูปโภค
  - 6.3 แผนงานการแจ้งข่าวสาร การแจ้งเตือนภัย
  - 6.4 แผนงานการอพยพ
  - 6.5 แผนงานการค้นหา การกู้ภัย
  - 6.6 แผนงานการฟื้นฟูและการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประสบภัย และสถานที่ประสบภัย
  - 6.7 บัญชีรายชื่อ เบอร์โทรผู้ประสานงาน
7. การรายงานผล
8. การติดตามการดำเนินงานการป้องกันภัยพิบัติในสถานศึกษา

ตัวอย่างแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1. หลักการและเหตุผล

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นภารกิจสำคัญและจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมการรองรับสถานการณ์ไว้ตั้งแต่ยามปกติ เพื่อป้องกันอันตราย หรือลดความเสียหายที่จะเกิดกับทั้งชีวิตและทรัพย์สิน จากภัยที่ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วาดภัย แผ่นดินไหว ฯ หรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น เช่น การเกิดอัคคีภัย จากการใช้ไฟฟ้า การลอบวางเพลิง การลอบวางระเบิด ล้วนเป็นภัยที่ก่อให้เกิดอันตรายและความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินโดยส่วนรวม ที่จะต้องดำเนินการหาวิธีป้องกันและระงับเหตุที่เกิดขึ้นโดยเร็ว พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อให้สถานการณ์เข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา..... ได้มีการเตรียมพร้อมสำหรับการเกิดเหตุสาธารณภัยในหน่วยงาน ในสถานศึกษา ซึ่งในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ควรได้มีการจัดเตรียมและหาวิธีป้องกันหรือบรรเทา เพื่อลดความเสียหาย และเตรียมการด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรค และการฟื้นฟู บูรณะไว้ล่วงหน้า ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติต่างๆ

ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา..... จึงจัดทำแผนเตรียมการป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดขึ้น

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้เป็นแนวทางให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดเตรียมความพร้อมรับมือสาธารณภัย การแจ้งเตือนภัย และการดำเนินการช่วยเหลือกรณีเกิดสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด มีการวางแผนการจัดทำแผนปฏิบัติการในการจัดการศึกษา เพื่อลดความเสี่ยงและมีแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติร่วมกัน

2.3 เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนา จัดทำหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนด้านภัยพิบัติในสถานศึกษา

2.4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย ระหว่างสถานศึกษา และชุมชน เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

3. ข้อมูลพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.1 ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1) ที่ตั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา..... ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ ..... อำเภอ..... ได้แก่.....

2) จำนวนบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

จำนวนบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา..... รวมทั้งสิ้น ..... คน แบ่งตามกลุ่มงานได้ ดังนี้

หน่วยงาน	ประเภท			จำนวนบุคลากร		
	ข้าราชการ	พนักงานราชการ	ลูกจ้าง	ชาย	หญิง	รวม
ผู้บริหาร						
กลุ่มอำนวยการ						
กลุ่มบริหารการเงิน						
กลุ่มนิเทศติดตาม						
กลุ่มบริหารงานบุคคล						
กลุ่มนโยบายและแผน						
กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา						
กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากร						
กลุ่มกฎหมายและคดี						
หน่วยตรวจสอบภายใน						
กลุ่ม DLIT						
รวม						

3) ข้อมูลสถานที่ต่างๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

แผนภูมิแสดงอาคารสถานที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.2 ข้อมูลสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา..... เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีภารกิจหลักในการประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ระดับ คือระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้กับประชากรวัยเรียนอายุ 12 -18 ปี ในพื้นที่ ..... อำเภอ ได้แก่ โดยจำแนกสถานศึกษา ดังนี้

1) จำนวนสถานศึกษาในจังหวัด..... มีจำนวนรวมทั้งสิ้น..... โรงเรียน จำแนกตามสังกัด

สถานศึกษา	อำเภอ				รวม
	ก	ข	ค	ง	
สถานศึกษาของรัฐ					
สถานศึกษาเอกชน					
จัดการศึกษาโดยครอบครัว					
รวมทั้งสิ้น					

4) แผนที่แสดงที่ตั้งสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.3 ข้อมูลสาธารณสุขของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา..... และสถานศึกษาใน
สังกัด

1) ความเสี่ยงต่อสาธารณสุขของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา..... และสถานศึกษาใน
สังกัด ดังนี้

1.....

2.....

3.....

2) สถานการณ์สาธารณสุขของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....และสถานศึกษา
ในสังกัด

พ.ศ.	ภัยที่เกิด	สถานที่เกิด	ความสูญเสีย	หมายเหตุ
2554	น้ำท่วม	ทั้งสำนักงาน	.....	
2555	อัคคีภัย	ห้องอาหาร	บุคลากรบาดเจ็บ 2 คน.	
2556	.....		.....	

3) แผนที่แสดงที่ตั้งพื้นที่เสี่ยงภัย พื้นที่ปลอดภัยและเส้นทางอพยพ

บริเวณพื้นที่ปลอดภัย

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

การอพยพสู่จุดปลอดภัย

.....

เช่น อาจารย์ว่านาย.....นำบุคลากรสู่พื้นที่ปลอดภัยตามแผนที่
เส้นทางอพยพ

5 การจัดตั้งคณะกรรมการจัดการสาธารณภัย

5.1 คณะกรรมการจัดการสาธารณภัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มีรายชื่อดังนี้

- 1 นาย ..... ประธาน (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา)
โทร .....
- 2 นาย ..... รองประธาน (รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา)
โทร .....
- 3 นาย ..... รองประธาน (รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา)
โทร .....
- 4 นางสาว ..... เลขานุการ
โทร .....
- 5 นาย ..... กรรมการ
โทร .....

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. สำรวจ ตรวจสอบ และประเมินความเสี่ยงจากภัยพิบัติต่าง ๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและบริเวณรอบนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างละเอียดและสม่ำเสมอ
2. พิจารณากำหนดมาตรการ แนวทางการป้องกันและการเตรียมความพร้อมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานใกล้เคียง
3. พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนป้องกันภัยฯ ตามที่คณะกรรมการเสนอ

4. ฝ้าระวังติดตามสถานการณ์เกิดภัยพิบัติต่างๆ และดูแลความปลอดภัยในสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด

5. ทำกิจกรรมและประสานการดำเนินการกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ด้านการ
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

6.....

5.2 คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ

(1) คณะกรรมการฝ่ายป้องกันและเตรียมความพร้อม

- นาย ..... โทร .....

- นาย ..... โทร .....

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. จัดฝึกอบรมด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติแก่
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกแก่บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ
บุคลากรในสถานศึกษา ในสิ่งที่ควรทำก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

2. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมเผชิญเหตุ จัดการฝึกซ้อมแผนการจัดการสาธารณภัย
ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. ฝ้าระวังติดตามสถานการณ์สาธารณภัยอย่างสม่ำเสมอ

4. แจ้งเตือนภัยเมื่อมีสาธารณภัยให้บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ
บุคลากรในสถานศึกษาได้รับทราบ พร้อมแนวทางปฏิบัติสำหรับการอพยพ

5. สำนักรวความเสียหายด้านอาคารและทรัพย์สิน เพื่อขอรับความช่วยเหลือจากทาง
ราชการที่เกี่ยวข้อง

6.....

(2) คณะกรรมการฝ่ายอพยพ

- นาย ..... โทร.....

- นาย ..... โทร.....

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ประสานงานกับคณะกรรมการฝ่ายฝ้าระวังเหตุ

2. ดำเนินการอพยพบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จากจุดเสี่ยงภัยไปยังจุด
ปลอดภัย

3. ดำเนินการอพยพบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลับสู่สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาเมื่อเหตุการณ์สาธารณภัยคลี่คลายแล้ว

4. ประสานงานกับคณะกรรมการฝ่ายอพยพของสถานศึกษาเพื่อดำเนินการอพยพบุคลากรและนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัด

5.....

(3) คณะกรรมการฝ่ายสุขภาพอนามัย

- นางสาว ..... โทร.....

- นาย ..... โทร.....

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ดำเนินการรักษายาบาลแก่ผู้เจ็บป่วยหรือผู้ได้รับบาดเจ็บจากสาธารณภัย

2. ฟื้นฟูสภาพจิตใจ วิถีชีวิตของผู้ประสบภัย

3.....

(4) คณะกรรมการฝ่ายรักษาความปลอดภัย

- นาย ..... โทร.....

- นาย ..... โทร.....

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1.ดูแลรักษาความปลอดภัยทรัพย์สินอื่น ๆ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.อำนวยความสะดวกด้านการสัญจร การจราจรของผู้อพยพ ขณะดำเนินการอพยพ

3.....

(5) คณะกรรมการฝ่ายประสาน

- นาย ..... โทร.....

- นาย ..... โทร.....

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ประสานงานกับ อบต. อำเภอ สถานีอนามัย สถานีตำรวจ ในการรายงานเหตุการณ์ เพื่อให้เข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนการบรรเทาภัยต่อไป

2. ประสานงานกับหน่วยปฏิบัติการกู้ชีพ - กู้ภัย ของ อบต. และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง

3. ประสานงานกับคณะกรรมการฝ่ายประสานของสถานศึกษา

4.....

7. ขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมรับการเกิดสาธารณภัย

ระยะเวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
1 ก่อนเกิดภัย	1.สำรวจความเสี่ยงภัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด 2.เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์แจ้งเตือนภัย เช่น วิทยุสื่อสาร ถังดับเพลิงและตรวจสอบสัญญาณแจ้งอัคคีภัยสม่ำเสมอ 3.สำรวจเส้นทางอพยพและจุดปลอดภัย 4.เผื่อสำรอง 5.แจ้งข่าวสารและให้ความรู้แก่บุคลากรและสถานศึกษาในสังกัดเกี่ยวกับภัยพิบัติ 6.จัดทำระบบแจ้งเตือนภัยในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด 7.กำหนดวิธีการอพยพเส้นทางอพยพและจุดปลอดภัย	-ฝ่ายป้องกันและเตรียมความพร้อม -ฝ่ายอพยพ -ฝ่ายป้องกันและเตรียมความพร้อม
2.ขณะเกิดภัย	1.ดำเนินการอพยพตามแผนฯ 2.สำรวจจำนวนบุคลากร ครู นักเรียน 3.ดำเนินการรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย 4.นำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล 5.ดูแลเรื่องความปลอดภัยและทรัพย์สินของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด 6.ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าช่วยเหลือบรรเทาภัย	-ฝ่ายอพยพ -ฝ่ายสุขภาพอนามัย -ฝ่ายรักษาความปลอดภัย -ฝ่ายประสานงาน
3.หลังเกิดภัย	1.ประสานกับสถานศึกษาในสังกัดเพื่อให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูผู้ประสบภัย 2.สำรวจความเสียหายด้านอาคารทรัพย์สิน เพื่อขอความช่วยเหลือจากทางราชการที่เกี่ยวข้อง 3.ประสานหน่วยงานด้านสาธารณภัย สำรวจความเสียหายด้านสาธารณูปโภคในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดอยู่ในความรับผิดชอบ	-ฝ่ายประสานงาน

8. การบริหารจัดการภาวะฉุกเฉิน

8.1 แผนงานการสั่งการ การประสาน เพื่อการบริหารจัดการสาธารณภัย

8.2 แผนงานการจัดหาพื้นที่สำรองการอพยพ และระบบสาธารณูปโภค

8.3 แผนงานการแจ้งข่าวสาร การแจ้งเตือนภัย

8.4 แผนงานการอพยพ

8.5 แผนงานการค้นหา การกักภัย

8.6 แผนงานการฟื้นฟูและการช่วยเหลือบรรเทาความเดือนร้อนของผู้ประสบภัย และสถานที่ประสบภัย

8.7 บัญชีรายชื่อ เบอร์โทรผู้ประสานงาน

9. การรายงานผลการเกิดภัยพิบัติ

สรุปรายงานเหตุการณ์ภัยพิบัติในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ และสถานศึกษาในสังกัด

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	เหตุการณ์/ระบุ	สถานที่เกิดภัย

10. การติดตามการดำเนินงานการป้องกันภัยพิบัติในสถานศึกษา

ชื่อสถานศึกษา	กิจกรรม/การดำเนินการ	วัน/เดือน/ปี	หมายเหตุ

4.6 องค์ประกอบหลักของแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับสถานศึกษา

1. หลักการและเหตุผล

2. วัตถุประสงค์ของแผน

3. ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา ประกอบด้วย

- ข้อมูลที่ตั้ง
- ประชากร ศาสนา
- 4. สถานที่ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา
- 5. สภาพความเสี่ยงในการเกิดสาธารณภัยของสถานศึกษาในสังกัด
- 6. แผนที่ของชุมชน
- 7. การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการสาธารณภัย
- 8. ขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อเตรียมรับการเกิดสาธารณภัย

การจัดการสาธารณภัยระดับสถานศึกษา

แนวคิด

- “ไม่มีที่ใด ไม่มีภัย”
- นักเรียน คือทรัพยากรบุคคลที่สำคัญและเป็นกำลัง เป็นอนาคตของประเทศ
- ความเสี่ยงภัยของนักเรียน คือ ความเสี่ยงต่อความมั่นคงและอนาคตของประเทศ และเป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษาด้วย จึงต้องตระหนักและมีส่วนร่วมสร้างความปลอดภัยจากสาธารณภัยให้แก่นักเรียน

4.2 กิจกรรมการจัดสาธารณภัยในสถานศึกษา

มี 3 กิจกรรม คือ

- 1) ให้ความรู้ ทักษะ และสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยให้แก่นักเรียน
- 2) การพัฒนาระบบความปลอดภัยในสถานศึกษา
- 3) การสนับสนุน ช่วยเหลือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชน หมู่บ้าน รอบสถานศึกษา

1) การให้ความรู้ ทักษะ และสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยให้แก่ นักเรียน

คือ การให้ความรู้ องค์ความรู้ ทักษะการป้องกันตนเองจากภัยพิบัติ การปลูกฝังจิตสำนึกรักความปลอดภัย และมีส่วนร่วมในการป้องกันช่วยเหลือครอบครัว ชุมชน และสังคมให้ปลอดภัยจากสาธารณภัยและอุบัติเหตุทั้งปวง โดยการจัดทำแผนการสอน เนื้อหาการเรียนการสอนเกี่ยวกับสาธารณภัย อุบัติภัยในโรงเรียนหรือสถานศึกษา ทุกระดับชั้น และการจัดกิจกรรมทักษะการป้องกันและดูแลตนเองจากสาธารณภัยและอุบัติเหตุผ่านทางการฝึกอบรมลูกเสือ อนุภาคชาต เนตรนารี และโครงการเยาวชนอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2) การพัฒนาระบบความปลอดภัยในสถานศึกษา

คือ การเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์สาธารณสุขภัยและอุบัติภัย ทั้งที่เกิดจากธรรมชาติ และเกิดจากการกระทำของมนุษย์ ที่อาจจะเกิดขึ้นในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ซึ่งจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยของนักเรียน นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้หลักการการบริหารจัดการสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์การป้องกันและลดผลกระทบ 2) ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อม 3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉินและ 4) ยุทธศาสตร์การจัดการหลังเกิดภัย

3) การสนับสนุน ช่วยเหลือการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขในชุมชน หมู่บ้านรอบสถานศึกษา

เป็นภารกิจหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้อง ส่งเสริมให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสาธารณสุขในชุมชนหมู่บ้าน เช่น การเป็นสถานที่รองรับการอพยพหรือจัดตั้งศูนย์พักพิง ให้ความรู้ ทักษะ และร่วมวางแผนและสนับสนุนการเตรียมความพร้อมของชุมชนหมู่บ้าน ฯลฯ

4.3 แนวทางการสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาและชุมชนรอบสถานศึกษา

- 1) การตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเตรียมพร้อมป้องกันภัยพิบัติในสถานศึกษา (จังหวัด อำเภอ อปท. ชุมชน หมู่บ้าน ฯลฯ จะมีองค์กรและคณะกรรมการจัดการฯ)
- 2) การจัดทำแผนเตรียมการป้องกันสาธารณสุขหรือภัยพิบัติในสถานศึกษา
- 3) การฝึกซ้อมหรือทดสอบแผนเตรียมการป้องกันสาธารณสุขหรือภัยพิบัติในสถานศึกษา
- 4) การสำรวจความเสี่ยง และการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ในการป้องกันแก้ไข และบรรเทาสาธารณสุขในสถานศึกษา
- 5) การวางแผนเตรียมปัจจัยสี่เพื่อช่วยเหลือตนเอง กลุ่มเป้าหมาย และผู้ประสบภัย
- 6) การจัดตั้งระบบการติดต่อสื่อสาร
- 7) การพัฒนาทักษะในการกู้ชีพกู้ภัย
- 8) การพัฒนาเครือข่ายชุมชน หน่วยงาน เพื่อร่วมป้องกันแก้ไขและบรรเทาภัย
- 9) การสำรวจพื้นที่เสี่ยง จุดเสี่ยง จุดอพยพ สำรวจเส้นทาง สำรวจทรัพยากร

ตัวอย่างการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสถานศึกษา

ชื่อสถานศึกษา.....

อำเภอ.....จังหวัด.....สังกัด.....

พ.ศ. 2558

.....

1. ความสอดคล้อง

1.1 พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

1.2 แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2558

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมการแจ้งเตือนภัย การดำเนินการช่วยเหลือกรณีเกิดสาธารณภัยในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่สับสนในการปฏิบัติ

2.2 เพื่อให้สมาชิกในสถานศึกษา.....มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากเหตุสาธารณภัย

3. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

3.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

สถานศึกษา.....เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล.....

มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือติดต่อกับ.....

ทิศใต้ติดต่อกับ.....

ทิศตะวันออกติดต่อกับ.....

ทิศตะวันตกติดต่อกับ.....

3.2 ประชากร ศาสนา

จำนวนนักเรียนระดับชั้นปฐมวัย.....นับถือศาสนา.....

จำนวนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา..... นับถือศาสนา.....

จำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา..... นับถือศาสนา.....

จำนวนครู..... นับถือศาสนา.....

จำนวนบุคลากรอื่น ๆ..... นับถือศาสนา.....

รวมจำนวนทั้งสิ้น.....คน เพศหญิง.....คน เพศชาย.....คน

4. ข้อมูลสถานที่ต่าง ๆ ในสถานศึกษา

1. ห้องธุรการ
2. ห้องพยาบาล
3. ห้องเรียน
4. โรงอาหาร

5. สภาพความเสี่ยงต่อสาธารณภัยของสถานศึกษา

โรงเรียน.....

เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

พ.ศ.	ภัยที่เกิด	สถานที่เกิด	ความสูญเสีย	หมายเหตุ
2556	น้ำท่วม	ทั้งสถานศึกษา	.....	
2557	แต่น้อยเด็ก	ต้นก้ามปูข้างโรงอาหาร	เด็กบาดเจ็บ 20 คน	
2558	.....		.....	

6. แผนที่ของชุมชน

แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งโรงเรียน พื้นที่เสี่ยงภัย พื้นที่ปลอดภัยและเส้นทางอพยพ

- 1.....
- 2.....
- 3.....

การอพยพสู่จุดปลอดภัย

เช่น อาจารย์ว่าครู.....นำสมาชิกสถานศึกษาสู่พื้นที่ปลอดภัยตามแผนที่
เส้นทางอพยพ

7. คณะกรรมการจัดการสาธารณภัยสถานศึกษา.....

7.1 คณะกรรมการจัดการสาธารณภัยสถานศึกษา มีรายชื่อดังนี้

1. นาย..... ประธาน (ผู้อำนวยการสถานศึกษา)

โทร.....

2. นาย..... รองประธาน (รองผู้อำนวยการโรงเรียน)

โทร.....

3. นาย..... รองประธาน (รองผู้อำนวยการโรงเรียน)

โทร.....

4. นางสาว..... เลขานุการ

โทร.....

5. นาย..... กรรมการ

โทร.....

6. นาย..... กรรมการ

โทร.....

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. สำรวจ ตรวจสอบ และประเมินความเสี่ยงจากภัยพิบัติต่าง ๆ ในโรงเรียนและบริเวณ
รอบนอกโรงเรียน.....อย่างละเอียดและสม่ำเสมอ

2. พิจารณากำหนดมาตรการ แนวทางการป้องกันและการเตรียมความพร้อมการ
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในโรงเรียน และร่วมมือ
ประสานงานกับหน่วยงานใกล้เคียง

3. พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนป้องกันภัยฯ ตามที่คณะกรรมการเสนอ

4. เผื่อระวังติดตามสถานการณ์เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ และดูแลความปลอดภัยในโรงเรียน

5. ทำกิจกรรมและประสานการดำเนินการกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ

ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

7.2 คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ

7.2.1 คณะกรรมการฝ่ายป้องกันและเตรียมความพร้อม

- นาย..... โทร.....

- นาย..... โทร.....

- นาย..... โทร.....

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. จัดฝึกอบรมด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติแก่บุคลากรและนักเรียนในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก ในสิ่งที่ควรทำก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย
2. เตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมเผชิญเหตุ จัดการฝึกซ้อมแผนการจัดการจัดการสาธารณภัยในสถานศึกษา
3. เผื่อระวางติดตามสถานการณ์สาธารณภัยอย่างสม่ำเสมอ
4. แจ้งเตือนภัยเมื่อมีสาธารณภัยให้สมาชิกทุกคนในสถานศึกษาได้รับทราบพร้อมแนวทางปฏิบัติสำหรับการอพยพ
5. ติดตามให้ผู้ปกครองนักเรียนให้มารับกลับบ้านในกรณีที่นักเรียนไม่สามารถเข้าเรียนได้ตามปกติ
6. สำรวจความเสียหายด้านอาคารและทรัพย์สิน เพื่อขอรับความช่วยเหลือจากทางราชการที่เกี่ยวข้อง

7.2.2 คณะกรรมการฝ่ายอพยพ

- นาย..... โทร.....

- นาย..... โทร.....

- นาย..... โทร.....

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ประสานงานกับคณะกรรมการฝ่ายระวังเหตุ
2. ดำเนินการอพยพนักเรียน ครู และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ จากจุดเสี่ยงภัยไปยังจุดปลอดภัย
3. ดำเนินการอพยพนักเรียน ครูและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ กลับสู่สถานศึกษาเมื่อเหตุการณ์สาธารณภัยคลี่คลายแล้ว
- 4.....

7.2.3 คณะกรรมการฝ่ายสุขภาพอนามัย

- นางสาว..... โทร.....

- นาย..... โทร.....

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ดำเนินการรักษายาบาลแก่ผู้เจ็บป่วยหรือผู้ได้รับบาดเจ็บจากสาธารณภัย
2. ฟื้นฟูสภาพจิตใจ วิถีชีวิตของผู้ประสบภัย
- 3.....

7.2.4 คณะกรรมการฝ่ายรักษาความปลอดภัย

- นาย.....โทร.....

- นาย.....โทร.....

มีหน้าที่และความปลอดภัยทรัพย์สินอื่น ๆ ของโรงเรียน

1. ดูแลรักษาความปลอดภัยทรัพย์สินอื่น ๆ ของโรงเรียน
2. อำนวยความสะดวกด้านการสัญจร การจราจรของผู้อพยพ ขณะ

ดำเนินการอพยพ

3.....

7.2.5 คณะกรรมการฝ่ายประสานงาน

- นาย..... โทร.....

- นาย..... โทร.....

- นาง..... โทร.....

- นาง..... โทร.....

มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ประสานงานกับ อบต. อำเภอ สถานีอนามัย สถานีตำรวจ ในการรายงาน เหตุการณ์เพื่อให้เข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนการบรรเทาภัยต่อไป
2. ประสานงานกับหน่วยปฏิบัติการกู้ชีพ – กู้ภัย ของ อบต. และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง

8. ขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย

ระยะเวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
1.ก่อนเกิดภัย	1. สํารวจความเสี่ยงภัยของสถานศึกษา 2. เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์แจ้งเตือนภัย เช่น วิทยุ สื่อสาร ถังดับเพลิงและตรวจสอบสัญญาณแจ้งเตือน อัคคีภัยสม่ำเสมอ 3. สํารวจเส้นทางอพยพและจุดปลอดภัย	-ฝ่ายป้องกันและเตรียมความพร้อม

	<p>4. ฝ้าระวังเหตุ</p> <p>5. แจ้งข่าวสารและให้ความรู้แก่สมาชิกในสถานศึกษาเกี่ยวกับภัยพิบัติ</p> <p>6. จัดทำระบบแจ้งเตือนภัยในสถานศึกษา</p>	<p>-ฝ่ายอพยพ</p> <p>-ฝ่ายป้องกันและเตรียมความพร้อม</p>
2. ขณะเกิดภัย	<p>1. ดำเนินการอพยพตามแผนฯ</p> <p>2. สำรวจจำนวนนักเรียนและบุคลากร</p> <p>3. ดำเนินการรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย</p> <p>4. นำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล</p> <p>5. ดูแลเรื่องความปลอดภัยและทรัพย์สินของสถานศึกษา</p> <p>6. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือบรรเทาภัย</p>	<p>-ฝ่ายอพยพ</p> <p>-ฝ่ายสุขภาพอนามัย</p> <p>-ฝ่ายรักษาความปลอดภัย</p> <p>-ฝ่ายประสานงาน</p>
3. หลังเกิดภัย	<p>1. ติดต่อผู้ปกครองนักเรียนให้มารับกลับบ้านในกรณีที่นักเรียนไม่สามารถเข้าเรียนได้ตามปกติ</p> <p>2. สำรวจความเสียหายด้านอาคารทรัพย์สินเพื่อขอรับความช่วยเหลือจากทางราชการที่เกี่ยวข้อง</p> <p>3. ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำรวจความเสียหายด้านสาธารณูปโภคในสถานศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น</p>	<p>-ฝ่ายป้องกันและเตรียมความพร้อม</p> <p>-ฝ่ายประสานงาน</p>

การฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสถานศึกษา

1. เหตุผลความสำคัญ

การเตรียมความพร้อมเผชิญกับสาธารณภัยในสถานศึกษานั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งมีแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการภัยพิบัติในสถานศึกษา และมีแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเผชิญสถานการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นให้บรรจุเรื่องภัยพิบัติไว้ในหลักสูตรการศึกษา การเผยแพร่สื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมถึงการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสถานศึกษา

ทั้งนี้ เครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสถานศึกษาดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล มีความปลอดภัยและคุ้มค่า คือ “การฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสถานศึกษา” เนื่องจากการฝึกซ้อมแผนจะช่วยในการเตรียมความพร้อมของผู้ที่เกี่ยวข้องในส่วนต่าง ๆ ให้มีแนวทางปฏิบัติที่ประสานสอดคล้องกันอย่างมีระบบ ขณะเดียวกัน ยังทำให้ทราบถึงจุดบกพร่อง และช่องว่างในการปฏิบัติงาน อันนำไปสู่การปรับปรุงแผนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีกด้วย

อาจกล่าวได้ว่า การฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสถานศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการสาธารณภัยในสถานศึกษา ใน 2 มิติสำคัญ คือ

1) มิติตัวบุคคล การฝึกซ้อมฯ จะก่อให้เกิดการเรียนรู้และฝึกอบรมของแต่ละบุคคล (Individual Training) กล่าวคือ ทำให้บุคคลได้ฝึกฝนการปฏิบัติหน้าที่ และเรียนรู้ประสบการณ์ในบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนั้น

2) มิติตัวระบบ การฝึกซ้อมฯ ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงระบบ (System Improvement) คือ ทำให้เกิดการพัฒนาระบบงานการประสานงาน กลไก และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเหตุฉุกเฉินด้วยเช่นกัน

2. ประเภทของการฝึกซ้อม

การฝึกซ้อมฯ มีรูปแบบหลากหลายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ขนาด ขอบเขตความซับซ้อนและวิธีการโดยทั่วไปแบ่งประเภทและรูปแบบการฝึกซ้อมฯ ไว้หลักๆ 2 ประเภท คือ

1) การฝึกซ้อมเชิงอภิปราย (Discussion Based Exercise)

เป็นการฝึกซ้อมที่เน้นการหารือ อภิปรายถึงแผน มาตรการหรือวิธีการปฏิบัติ การฝึกซ้อมประเภทนี้ เน้นประเด็นยุทธศาสตร์และนโยบายของหน่วยงานเป็นสำคัญ และเป็นการฝึกซ้อมฯ ที่มีความซับซ้อนน้อยสุด รวมทั้งเป็นการฝึกซ้อมฯ ที่ไม่ต้องการเคลื่อนย้ายใด ๆ โดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ

1. การสัมมนา (Orientation Seminar)
2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)
3. การฝึกซ้อมแผนบนโต๊ะ (Table Top Exercise)
4. การเล่นเกม (Game)

2) การฝึกซ้อมเชิงปฏิบัติการ (Operation Based Exercise)

เป็นการฝึกซ้อมที่มีการเคลื่อนย้าย ระดมทรัพยากรและบุคลากร จึงเป็นการฝึกซ้อมที่มีความซับซ้อนมากกว่าการฝึกซ้อมเชิงอภิปราย โดยได้การนำแผน นโยบาย และมาตรการไปสู่การปฏิบัติจริง เพื่อให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ขณะเดียวกัน สามารถที่จะพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรและทีมงาน สามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การฝึกปฏิบัติ (Drill)
2. การฝึกซ้อมเฉพาะหน้าที่ (Functional Exercise)
3. การฝึกซ้อมเต็มรูปแบบ (Full Scale Exercise)

3. ขั้นตอนการปฏิบัติในการฝึกซ้อมแผน:

1. การกำหนดสถานที่และเลือกรูปแบบการฝึกซ้อมแผนฯ

- 1.1 การกำหนดสถานที่การฝึกซ้อมแผนฯ ต้องมีความเหมาะสมกับพื้นที่
- 1.2 เลือกรูปแบบการฝึกซ้อมแผนฯ

2. จัดทำโครงการ/งบประมาณ

จัดทำโครงการฝึกซ้อมแผนฯ และกำหนดการใช้งบประมาณเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติ

โครงการ

4. การเตรียมการและขั้นตอนการฝึกซ้อมแผนฯ

3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสถานศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.....

3.2 กำหนดสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์สมมุติ โดยกำหนดขั้นตอนและวิธีการฝึกซ้อมแผนฯ ลำดับเวลาการปฏิบัติ การสั่งการ (ตามอำนาจหน้าที่) กำหนดที่ตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ เส้นทางอพยพ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ใช้ในการดำเนินการฝึกซ้อมแผนฯ สถานที่ปลอดภัย เพื่อรองรับผู้อพยพ

3.3 ประชุมเตรียมการก่อนฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการ เป็นการประชุมเตรียมความพร้อมและแบ่งมอบภารกิจให้กับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องตามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน หากกำหนดให้ฝึกซ้อมแบบปฏิบัติการจริง (Field Training Exercise :FTX) ให้พิจารณา

ประชุมซักซ้อมทำความเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แบบในที่ บังคับการ (Command Post Exercise : CPX) ก่อนอย่างน้อย 1 ครั้ง

3.4 การแจ้งกำหนดการฝึกซ้อมแผนฯ

3.5 การจัดเตรียมสถานที่และจัดนิทรรศการเพื่อการประชาสัมพันธ์

- ดำเนินการจัดเตรียมสถานที่ที่ใช้ในการฝึกซ้อมแผนฯ รวมทั้งการเชิญชุมชน

โดยรอบหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องร่วมจัดนิทรรศการเผยแพร่ ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนได้รับทราบ

- ดำเนินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การฝึกซ้อมแผนฯ ให้ประชาชนได้ทราบถึง ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม และการปฏิบัติทั้งก่อนเกิดสาธารณภัย ขณะเกิดสาธารณภัย และหลัง เกิดสาธารณภัย

5. ดำเนินการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการ

ผู้เกี่ยวข้องในส่วนต่าง ๆ ตามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน ทำการ ฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการตามรูปแบบ ที่กำหนดไว้ให้เสร็จสิ้น

6. การรายงานผลการฝึกซ้อมแผนฯ

5.1 ในเบื้องต้นให้รายงานผลการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยในสถานศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ... ให้หน่วยงานต้นสังกัด ทราบตามแบบรายงาน ข้อมูลการฝึกซ้อมที่กำหนด

5.2 เมื่อดำเนินการฝึกซ้อมแผนแล้วเสร็จ ให้จัดส่งเอกสารการฝึกซ้อมแผนฯ เป็นรูปเล่ม จำนวน 1 เล่ม ให้หน่วยงานกำกับสถานศึกษา โดยรูปเล่มจะต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

1) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน การฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยในสถานศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ....

2) โครงการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสถานศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ....

3) รายงานการประชุมการเตรียมการฝึกซ้อมแผนฯ

4) สถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์สมมุติ ในการฝึกซ้อมแผนฯ

5) แบบรายงานข้อมูลการฝึกซ้อมฯ แผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในสถานศึกษา ประจำปีงบประมาณ.....ที่กรอกข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์

6) ภาพถ่ายกิจกรรม และVCD ของการฝึกซ้อมฯ (ถ้ามี)

7) งบประมาณที่ใช้ในการฝึกซ้อมฯ (ระบุแหล่งที่มาของงบประมาณ เช่น งบประมาณของสถานศึกษา/อื่น ๆ)

7. มาตรฐานการฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

การดำเนินการฝึกซ้อมแผนฯ ควรมีมาตรฐานที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ที่กำหนดให้หน่วยงานมีการฝึกซ้อมแผนเพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ภัยต่าง ๆ รวมทั้งควรพิจารณาถึงนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ โดยมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1) การเตรียมการ

1.1 การดำเนินการฝึกซ้อมแผนฯ ให้เป็นไปภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตามประเภทของภัยลักษณะต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ ทั้งช่วงก่อนเกิดสาธารณภัย ขณะเกิดสาธารณภัย และภายหลังเกิดสาธารณภัย ผังการติดต่อสื่อสาร เครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

1.2 การจัดทำโครงการ/งบประมาณ ให้พิจารณาตามความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการฝึกซ้อมแผนฯ

1.3 การกำหนดสถานที่ ที่ใช้ในการฝึกซ้อมแผนฯ กำหนดให้เหมาะสมกับพื้นที่เสี่ยงภัย

1.4 เลือกรูปแบบการฝึกซ้อมแผนตามความเหมาะสม เช่น แบบในที่ตั้งบังคับการ (Command Post Exercise : CPX) หรือการฝึกซ้อมแบบปฏิบัติการจริง (Field Training Exercise : FTX)

1.5 จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบตามความสามารถของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

2) การประชุมเตรียมความพร้อมและแบ่งมอบภารกิจ

2.1 ผู้รับผิดชอบการอำนวยความสะดวกฝึกซ้อมแผนฯ ต้องจัดประชุมเตรียมความพร้อมและแบ่งมอบภารกิจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องตามคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.2 กำหนดสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์สมมุติพร้อมทั้งกำหนดขั้นตอนและวิธีการฝึกซ้อมลำดับเวลาของการปฏิบัติ ทั้งนี้ควรกำหนดเป็นแผนและตารางการฝึกซ้อมแผนฯ ให้ชัดเจนและง่ายต่อการเข้าใจ รวมทั้งมีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร ทรัพยากร และระบบการปฏิบัติ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าใจบทบาทและความรับผิดชอบในการฝึกซ้อมแผนฯ

2.3 แจกกำหนดการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสถานศึกษาให้หน่วยงานต้นสังกัด ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดได้แจ้งผู้บริหารและคณะประเมินผลเข้าร่วมสังเกตการณ์ฝึกซ้อมฯ

3) การดำเนินการฝึกซ้อมแผนฯ

3.1 เลือกรูปแบบการฝึกซ้อมแผนฯ แบ่งเป็นกลุ่มได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1) การฝึกซ้อมบนโต๊ะ (Table top Exercise)

เป็นการรวมกลุ่มแบบไม่เป็นทางการมักจัดในห้องประชุมเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาภายใต้สถานะที่ไม่มีแรงกดดัน เช่น การฝึกซ้อมแบบในที่บังคับการ (Command Post Exercise : CPX)

2) การฝึกซ้อมขั้นตอนการปฏิบัติ (Functional Exercise)

มุ่งเน้นการปฏิบัติเพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของแผน เช่น ทดสอบการสั่งการ และการควบคุม ทดสอบความสามารถของบุคลากร

3) การฝึกซ้อมเต็มรูปแบบ (Full-scale Exercise)

ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของการปฏิบัติในลักษณะที่มีการเผชิญเหตุกับสถานการณ์ที่มีการจำลองขึ้น มีการปฏิบัติจริงเกือบทุกขั้นตอนที่มีการกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ เช่น การฝึกซ้อมแบบปฏิบัติการจริง (Field Training Exercise : FTX)

หากเลือกฝึกซ้อมแผนฯ ตามรูปแบบใดให้ดำเนินการฝึกซ้อมตามรูปแบบที่กำหนดไว้ให้เหมาะสม

3.2 การดำเนินการฝึกซ้อมแผนฯ จะต้องมีองค์ประกอบหลัก ดังนี้

1) กำหนดพื้นที่ ที่เกิดสาธารณภัย

2) จัดทำสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์สมมุติ

3) จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจและแบ่งมอบภารกิจตามโครงสร้าง

4) การจัดทำกำลังเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยขณะเกิดภัย เช่น การจัดชุดปฏิบัติการกู้ภัย การจัดชุดปฏิบัติการพยาบาล ชูตรีक्षाความสงบเรียบร้อย ฯลฯ

5) การฟื้นฟูบูรณะผู้ประสบภัย เช่น การจัดชุดฟื้นฟูผู้ประสบภัย ฯลฯ

6) รายงานผลการฝึกซ้อมแผนฯ

4) การจัดนิทรรศการ

4.1 เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ประกอบการฝึกซ้อมแผนฯ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบขั้นตอน การเตรียมความพร้อมตามวัฏจักรการบริหารจัดการภัยพิบัติ เช่น จัดทำเอกสาร สิ่งตีพิมพ์ ภาพพิมพ์ หรือวีดิทัศน์ ฯลฯ

4.2 เชิญชวนชุมชน หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนโดยรอบสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการ เช่น จัดแสดงอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5) ระบบการติดตามประเมินผล :

เมื่อการฝึกซ้อมแผนฯ เสร็จสิ้นลงต้องมีการสรุปและประเมินผลการฝึกซ้อมแผนฯ ทุกครั้ง ดังนี้

5.1 การพิจารณาในภาพรวมการฝึกซ้อมแผนฯ

5.1.1 ข้อดีจากการฝึกซ้อมแผนฯ เพื่อพิจารณาประสิทธิภาพในการรับสถานการณ์สาธารณภัยว่าเหมาะสม เพียงพอหรือไม่

5.1.2 ข้อบกพร่องจากการฝึกซ้อมแผนฯ เพื่อพิจารณาถึงจุดอ่อนด้านต่าง ๆ ซึ่งมีความจำเป็นในการปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติหรือการฝึกอบรมเพิ่มเติมต่อไป

5.1.3 ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อพิจารณาถึงความต้องการทรัพยากรด้านต่าง ๆ

5.2 การพิจารณาในรายละเอียดการฝึกซ้อมแผนฯ

5.2.1 ประเมินผลการขึ้นการเตรียมการ ดังนี้

1) การดำเนินการฝึกซ้อมแผนฯ ให้เป็นไปโดยพิจารณาประเภทของภัยและสถานที่ในการฝึกซ้อมว่าเหมาะสมกับสภาพพื้นที่เสี่ยงภัย และสามารถรองรับสถานการณ์สมมุติได้ครบตามกระบวนการฝึกซ้อมแผนฯหรือไม่ แผนเฉพาะกิจดังกล่าวต้องกำหนด พื้นที่เสี่ยงภัย พื้นที่อพยพหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัย (ตามประเภทของภัยซึ่งขึ้นอยู่กับหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน ที่ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับภัยนั้นๆ) ขั้นตอน และวิธีการปฏิบัติครบถ้วนตามกระบวนการตามวัฏจักร การบริหาร จัดการภัยพิบัติ ทั้งก่อนเกิดสาธารณภัย ขณะเกิดสาธารณภัย และภายหลังเกิดสาธารณภัย รวมทั้งการบริหารจัดการผังการติดต่อสื่อสาร การเตรียมความพร้อมของเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2) ลักษณะการฝึกซ้อมแผนเป็นการฝึกซ้อมรูปแบบใด เป็นการฝึกซ้อมแบบปฏิบัติการจริง (Field Training Exercise : FTX) หรือเป็นการฝึกซ้อมแบบในที่บังคับการ (Command Post Exercise : CPX) มีความเหมาะสมกับประเภทของภัยหรือไม่

3) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย โดยมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบตามความสามารถของหน่วยงานและบุคลากร เช่น การรักษาพยาบาลมอบให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในพื้นที่ การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมอบให้ตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นต้น

4) การกำหนดงบประมาณ ให้พิจารณาตามความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการฝึกซ้อมแผน โดยกำหนดเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการฝึกทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และค่าอื่น ๆ เป็นต้น

5.2.2 การประเมินผลการประชุมเตรียมความพร้อมและแบ่งมอบภารกิจ

เมื่อประเมินผู้รับผิดชอบการอำนวยความสะดวกการฝึกซ้อมแผนฯ มีการจัดประชุมเตรียมความพร้อม และแบ่งมอบภารกิจให้กับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องตามคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสถานศึกษา มีการกำหนดสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์สมมุติ ขั้นตอนและวิธีการฝึกซ้อม ลำดับเวลาของการปฏิบัติ และสถานที่ที่ใช้ในการฝึกซ้อมแผนฯ มีการประสานความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการฝึกซ้อมแผนฯ และชุมชนโดยรอบสถานศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนในการฝึกซ้อมแผนฯ ในพื้นที่เกิดเหตุได้อย่างดี และครบถ้วนหรือไม่ โดยพิจารณาหน่วยงานและจำนวนคนเข้าร่วมการฝึกซ้อมแผนฯ ได้รับความร่วมมือ มากน้อยเพียงใด

5.2.3 การประเมินผลการดำเนินการฝึกซ้อมแผนฯ

1) การประเมินผลการฝึกซ้อมแบบในที่บังคับการ

เป็นการประเมินผลการฝึกซ้อมแบบในที่บังคับการ (Command Post Exercise : CPX) จะทำการประเมินในเรื่องความเข้าใจระบบการจัดการของเจ้าหน้าที่ ระบบการติดต่อสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน ระบบการบัญชาการเหตุการณ์ การสั่งการ การควบคุมสถานการณ์ ความถูกต้องของข้อมูลข่าวสาร ความรวดเร็วในการปฏิบัติในการส่งข่าว ตลอดจนประสิทธิภาพของเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร

2) การประเมินผลการฝึกซ้อมแบบปฏิบัติการณ์จริง

เป็นการประเมินผลการฝึกซ้อมแบบปฏิบัติการณ์จริง (Field Training Exercise : FTX) จะทำการประเมินในเรื่องความเข้าใจระบบการจัดการ ขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ระบบการติดต่อสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน ระบบการบัญชาการเหตุการณ์ การสั่งการ การควบคุมสถานการณ์ ความถูกต้องของข้อมูลข่าวสาร ความรวดเร็วในการปฏิบัติในการส่งข่าว ประสิทธิภาพของเครื่องมือสื่อสาร ตลอดจนความพร้อม ของอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ

5.2.4 การประเมินผลการจัดนิทรรศการ

เป็นการประเมินผลการจัดทำเอกสาร สิ่งตีพิมพ์ ภาพพิมพ์ หรือวีดิทัศน์ ฯลฯ ประกอบการฝึกซ้อมแผนฯ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบขั้นตอนการเตรียมความพร้อม และการปฏิบัติ ทั้งก่อนเกิดสาธารณภัย ขณะเกิดสาธารณภัย และภายหลังเกิดสาธารณภัย รวมทั้งการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การฝึกซ้อมอย่างทั่วถึง ทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด

บทที่ 4

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหาจากสาธารณสุข เป็นปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดความสูญเสีย ทั้งชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน และรัฐ ตลอดจนความสูญเสียทางเศรษฐกิจ โดยรวมของประเทศด้วย จึงจำเป็นต้องดำเนินการในภาวะฉุกเฉิน และการฟื้นฟูให้มีสภาพที่ดีกว่า และปลอดภัยกว่าเดิม สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน อาจมีความเสี่ยงภัยจากอุทกภัยน้ำป่าไหล น้ำท่วมฉับพลัน หรือโคลนดินถล่ม ไฟป่าและหมอกควัน ภัยแล้ง ภัยจากพายุหมุน หรือ วัตถุภัย ภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม ภัยจากคลื่นยักษ์ สึนามิ และรวมทั้งภัยจากอัคคีภัย ก๊าซหุงต้มตามอาคาร และโรงอาหาร ซึ่งมักจะเกิดขึ้นบ่อยครั้ง

จากสภาพปัญหาดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน และสถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมก่อนการเกิดสาธารณภัย เพื่อลดความเสียหาย และเพิ่มศักยภาพของครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา และชุมชน รอบสถานศึกษาในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้สามารถรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถลดผลกระทบที่อาจเกิด กับตนเอง และสังคมได้

ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน

- มีข้อจำกัด ในการบรรเทาและสาธารณสุข ที่สำคัญคือด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักร บุคลากร ที่มีไม่เพียงพอ ในกรณีที่เกิดสาธารณภัย ซึ่งไม่สามารถคาดการณ์ความเสียหายล่วงหน้าได้ ทำให้ไม่สามารถจัดงบประมาณได้อย่างเหมาะสม

- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถโดยตรง และขาดทักษะในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

- สถานศึกษาบางแห่งยังไม่ได้มีการเตรียมความพร้อม ในเรื่องการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จึงดำเนินการ ดังนี้

1. จัดทำคู่มือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กับสถานศึกษาในสังกัดทุกโรงเรียน
2. ให้สถานศึกษาในสังกัดนำคู่มือไปปฏิบัติและจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
3. สถานศึกษากำหนดการซ้อมแผนในรูปแบบการจำลองในสถานการณ์จริง โดยประชาชนมีส่วนร่วม

บรรณานุกรม

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. แนวทางการบริหารจัดการสาธารณสุข
ของสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. กรุงเทพฯ : กรมการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย,
มปป. (เอกสารอัดสำเนา).

มหาดไทย, กระทรวง. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
แห่งชาติ พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรินติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, 2558.

ภาคผนวก

เขตพื้นที่บริการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ตั้งอยู่ 409/1 ถนนพระเจ้าทันใจ ตำบลต้นธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โทรศัพท์ 054 350 790 โทรสาร 054 350 791 มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนและรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีเขตพื้นที่รับผิดชอบใน 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน รวมทั้งสิ้น 20 อำเภอ โดยแบ่งเป็น จังหวัดลำปาง 13 อำเภอ และจังหวัดลำพูน 7 อำเภอ รวมมีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 45 โรงเรียน จังหวัดลำปาง 30 โรงเรียน จังหวัดลำพูน 15 โรงเรียน

จังหวัดลำปาง

จังหวัดลำปาง อยู่ในเขตภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย เมืองลำปางตั้งอยู่ในที่ราบลุ่มแม่น้ำวัง ที่มีลักษณะเป็นแนวยาวจากทิศเหนือลงทิศใต้ ทางตะวันตกเป็นเทือกเขาผีปันน้ำตะวันตก ด้านตะวันออกเป็นเทือกเขาผีปันน้ำกลาง ลักษณะที่ราบของจังหวัดลำปางจะไม่ต่อเนื่อง เพราะมีแนวเขามาคั่นแบ่งเป็นสามช่วง คือ ที่ราบตอนบน ที่ราบตอนกลาง ที่ราบตอนล่าง

แนวเทือกเขาผีปันน้ำทางด้านตะวันตก เป็นเขตที่มีภูเขาสูงที่สุดของจังหวัดลำปาง โดยมีความสูงกว่า 1,000 เมตรขึ้นไป ส่วนที่สูงที่สุดคือดอยผาจ้อ สูงประมาณ 2,031 เมตร อยู่ในเขตอำเภอเมืองปาน เป็นเขตแบ่งของจังหวัดลำปางกับเชียงราย ป่าในเขตส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบ เป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติที่สำคัญ คือ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน และอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาน

จังหวัดลำปางเป็นแหล่งกำเนิดแร่ธาตุที่สำคัญๆ ดังนี้ ถ่านหินลิกไนต์ ใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้า พบเป็นจำนวนมาก ในอำเภอแม่เมาะ อำเภอแม่ทะ อำเภอเถา และถือว่าลำปางเป็นแหล่งถ่านหินลิกไนต์ที่มากที่สุดในประเทศไทย ดินขาวและดินเหนียว ใช้เป็นวัตถุดิบในการทำภาชนะ ถ้วย ชาม เซรามิค ดินขาวพบมากในอำเภอแจ้ห่ม อำเภอแม่ทะ อำเภอสบปราบ อำเภอเมือง ส่วนดินเหนียวพบมากในอำเภอเมือง อำเภอสบปราบ อำเภอแม่ทะ อำเภอแม่เมาะ อำเภอห้างฉัตร อำเภอเมืองปาน นอกจากนี้ยังพบแร่ธาตุต่าง ๆ เช่น ดีบุก พลวง แมงกานีส

จังหวัดลำปาง ตั้งอยู่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ ตามทางหลวงแผ่นดินสายพหลโยธินประมาณ 602 กิโลเมตร ตามทางรถไฟประมาณ 625 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 12,533.961 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,833,726 ไร่ มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 5 ของภาคเหนือ รองจากเชียงใหม่ ตาก แม่ฮ่องสอน และเพชรบูรณ์

มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดเชียงราย
ทิศใต้	ติดต่อกับ จังหวัดตาก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดแพร่
ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ	ติดต่อกับ จังหวัดพะเยา
ทิศตะวันออกเฉียงใต้	ติดต่อกับ จังหวัดสุโขทัย
ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ	ติดต่อกับ จังหวัดเชียงใหม่ และ จังหวัดลำพูน

ขนาดพื้นที่รายอำเภอของจังหวัดลำปาง

ที่	อำเภอ	พื้นที่ ตารางกิโลเมตร
1	เมืองลำปาง	1,172.190
2	แม่เมาะ	959.151
3	เกาะคา	551.152
4	เสริมงาม	631.727
5	งาว	1,815.313
6	แจ้ห่ม	1,349.121
7	วังเหนือ	1,034.323
8	เถิน	1,623.660
9	แม่พริก	646.470
10	แม่ทะ	811.620
11	สบปราบ	502.464
12	ห้างฉัตร	684.757
13	เมืองปาน	865.103
รวม		12,647.13

แผนที่จังหวัดลำปาง

จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนบน มีพื้นที่ประมาณ ๔,๕๐๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๒,๘๑๖,๐๐๐ ไร่ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่เล็กที่สุดของภาคเหนือตอนบน พื้นที่มีลักษณะยาวตามแนวเหนือ - ใต้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสารภี และอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอห้างฉัตร และอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอเถิน อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง และอำเภอสามเงาจังหวัดตาก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอฮอด อำเภอดอยเต่า อำเภอจอมทอง อำเภอหางดง และอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไป เป็นที่ราบหุบเขา และพื้นที่ภูเขา มีที่ราบอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของที่ราบเชียงใหม่ - ลำพูน หรือที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง แม่น้ำกวาง แม่น้ำลี้ และแม่น้ำทา ซึ่งเป็นที่ราบที่ใหญ่ที่สุดในเขตภาคเหนือตอนบน มีความสูงเฉลี่ย ๒๐๐ - ๔๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล ตัวเมืองลำพูนมีความสูงประมาณ ๒๕๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล พื้นที่ที่ค่อยลาดสูงขึ้นในตอนกลางทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ และตะวันตกเฉียงใต้ พื้นที่ทางใต้มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง มีระดับความสูงระหว่าง ๔๐๐ - ๘๐๐ เมตรขึ้นไป

พื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นเนินเขา และภูเขาสลับซับซ้อนต่อเนื่องกันไปทางทิศตะวันออก อันเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาผีปันน้ำตะวันตก เป็นแนวลงมาทางทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดตาก แล้วเลาะลำน้ำแม่ปิงขึ้นไปทางทิศเหนือจนจดเขต จังหวัดเชียงใหม่ ทางด้านทิศตะวันตกคือ เทือกเขาดอยช้าง ซึ่งเป็นจุดสูงสุดของจังหวัดลำพูน มีความสูงประมาณ ๑,๔๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล รองลงมาคือดอยสบเทิมอันเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาผีปันน้ำตะวันตกในเขต อำเภอทุ่งหัวช้าง ความสูงประมาณ ๑,๔๓๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล

บริเวณเนินเขาและภูเขาสลับซับซ้อนดังกล่าว มีลำห้วยและทางน้ำเล็ก ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก เป็นเขตต้นน้ำลำธารกระจายครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัด ทำให้เกิดที่ราบลุ่มน้ำต่าง ๆ ดังนี้

จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 (สายเอเชีย) เป็นระยะทาง 689 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินสายพหลโยธิน เป็นระยะทาง 724 กิโลเมตร และตามทางรถไฟ 729 กิโลเมตร ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 18 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศาตะวันออก อยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน อยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่เพียง 22 ก.ม. เป็นพื้นที่ ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือตอนบน และอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขง หรือพื้นที่สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจร่วมกับ จังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็กที่สุดของภาคเหนือมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 4,505.882 ตร.กม. หรือประมาณ 2,815,675 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.85 ของพื้นที่ ภาคเหนือตอนบน บริเวณที่กว้างที่สุดประมาณ 43 กม. และยาวจากเหนือจดใต้ 136 กม.

ลักษณะภูมิอากาศ จังหวัดลำพูนตั้งอยู่ในภาคเหนือ ซึ่งตามตำแหน่งที่ตั้งอยู่ในเขตร้อนที่ค่อนข้างไปทาง เขตอากาศอบอุ่น ในฤดูหนาวจึงมีอากาศเย็นค่อนข้างหนาว แต่เนื่องจากอยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดินห่างไกลจากทะเล จึงมีฤดูแล้งที่ยาวนานและอากาศจะร้อนถึงร้อนจัดในฤดูร้อน จังหวัดลำพูนมีสภาพภูมิอากาศแตกต่างกันอย่างเด่นชัด 3 ช่วงฤดู คือช่วงเดือนมีนาคม กับเมษายนมีอากาศร้อน ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม จะมีฝนตกชุกเป็นฤดูฝน และช่วงเดือนพฤศจิกายนถึง เดือนกุมภาพันธ์มีอากาศหนาวเย็นเป็นฤดูหนาว ซึ่งฤดูหนาวและฤดูร้อนนั้น เป็นช่วงฤดูแล้ง ที่มีระยะเวลาติดต่อกันประมาณ 6 เดือน ในช่วงฤดูฝนอีก 6 เดือน นั้น อากาศจะไม่ร้อนเท่ากับ ในฤดูร้อน และไม่หนาวเย็นเท่า ฤดูหนาว คือมีอุณหภูมิปานกลางอยู่ระหว่างสองฤดูดังกล่าว

แผนที่จังหวัดลำพูน

รายชื่อสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ลำดับ	โรงเรียน	ที่อยู่	จำนวนบุคลากร	จำนวนนักเรียน		
				ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านแป้นพิทยาคม	หมู่ 3 บ้านบ้านหนองเต่า ต.บ้านแป้น อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน 51000	19	167	129	296
2	จักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน	หมู่ - บ้าน426 ต.ในเมือง อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน 51000	167	1308	1799	3107
3	แม่ทาพิทยาคม	หมู่ 3 บ้านท่าศาลา ต.ท่าสบเส้า อ.แม่ทา จ.ลำพูน 51140	26	157	157	314
4	ป่าซาง	หมู่ 5 บ้านบ้านหนองหอย ต.ป่าซาง อ.ป่าซาง จ.ลำพูน 51120	30	219	236	455
5	ป่าตาลบ้านธิพิทยาคม	หมู่ 19 บ้านบ้านป่าตาล ต.บ้านธิ อ.บ้านธิ จ.ลำพูน 51180	18	126	160	286
6	สวนบุญโญปถัมภ์ ลำพูน	หมู่ 0 บ้านสันดอนรอม ต.ในเมือง อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน 51000	165	1204	2004	3208
7	ท่าชุมเงินวิทยาการ	หมู่ 5 บ้านท่าชุมเงิน ต.ท่าชุมเงิน อ.แม่ทา จ.ลำพูน 51170	23	153	162	315
8	อุโมงค์พิทยาคม	หมู่ 7 บ้าน315 ต.อุโมงค์ อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน 51150	15	84	86	170
9	น้ำดิบพิทยาคม	หมู่ 1 บ้านบ้านเหล่าป่าก้อย ต.น้ำดิบ อ.ป่าซาง จ.ลำพูน 51120	25	165	178	343
10	วชิรป่าซาง	หมู่ 7 บ้าน210 หมู่บ้านนครเจดีย์ ต.นครเจดีย์ อ.ป่าซาง จ.ลำพูน 51120	26	221	163	384
11	ธีรกานท์บ้านโฮ้ง	หมู่ 1 บ้านบ้านห้วยกาน ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน 51130	51	449	450	899

รายชื่อสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ลำดับ	โรงเรียน	ที่อยู่	จำนวนบุคลากร	จำนวนนักเรียน		
				ชาย	หญิง	รวม
12	บ้านโฮ้งรัตนวิทยา	หมู่ 1 บ้านบ้านหลายแก้ว ต.ศรีเตี้ย อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน 51130	13	43	75	118
13	ทุ่งหัวช้างพิทยาคม	หมู่ 2 บ้านบ้านหนองป่าตึง ต.ทุ่งหัวช้าง อ.ทุ่งหัวช้าง จ.ลำพูน 51160	32	170	238	408
14	แม่ตื่นวิทยา	หมู่ 16 บ้านใหม่สวรรค์ ต.แม่ตื่น อ.ลี้ จ.ลำพูน 51110	24	140	145	285
15	เวียงเจดีย์วิทยา	หมู่ 4 บ้านวังดิน ต.ลี้ อ.ลี้ จ.ลำพูน 51110	84	643	883	1526
16	กิวลมวิทยา	หมู่ 1 บ้านวังศรีภูมิ ต.นิคมพัฒนา อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง 52000	22	57	63	122
17	โป่งหลวงวิทยารัชมนังคลาภิเชก	หมู่ 15 บ้านบ้านโป่งหลวง ต.บ้านเอื้อม อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง 52100	13	64	78	142
18	เมืองมายวิทยา	หมู่ 9 บ้านแพะ ต.บ้านแลง อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง 52000	13	64	45	109
19	บุญวาทย์วิทยาลัย	หมู่ 230 บ้าน- ต.หัวเวียง อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง 52000	205	1749	2267	4016
20	แม่เมาะวิทยา	หมู่ 8 บ้านเมาะหลวง ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง 52220	45	330	489	819
21	ลำปางกัลยาณี	หมู่ 0 บ้านเลขที่ 224 ต.สวนดอก อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง 52100	167	892	2367	3259
22	สบจางวิทยา	หมู่ 6 บ้านสบจาง เลขที่ 3 ต.นาสัก อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง 52220	13	52	73	125

รายชื่อสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35

ลำดับ	โรงเรียน	ที่อยู่	จำนวนบุคลากร	จำนวนนักเรียน		
				ชาย	หญิง	รวม
23	เสด็จวนชยางค์กุลวิทยา	หมู่ 4 บ้านบ้านร่องหอย ต.บ้านเสด็จ อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง 52000	30	168	239	407
24	เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการเขลางค์นคร	หมู่ 12 บ้านเขลางค์ทอง ต.บ่อแฮ้ว อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง 52100	62	475	487	962
25	ประชาราชาวิทยา	หมู่ 1 บ้านนาแรม ต.บ้านร้อง อ.งาว จ.ลำปาง 52110	14	93	107	200
26	ประชารัฐธรรมคุณ	หมู่ 5 บ้านหลวงเหนือ ต.หลวง เหนือ อ.งาว จ.ลำปาง 52110	49	374	447	821
27	ห้างฉัตรวิทยา	หมู่ 5 บ้านบ้านแพะ ต.ห้างฉัตร อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง 52190	27	215	230	445
28	แม่สันวิทยา	หมู่ 1 บ้านบ้านป่าเหียง ต.แม่สัน อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง 52190	17	100	97	197
29	เวียงตาลพิทยาคม	หมู่ 4 บ้านยางอ้อย ต.เวียงตาล อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง 52190	13	40	33	73
30	แม่ทะวิทยา	หมู่ 7 บ้านท่าแหน ต.แม่ทะ อ.แม่ทะ จ.ลำปาง 52150	16	102	112	214
31	สบปราบพิทยาคม	หมู่ 15 บ้านหลายฮ่องปู่สามัคคี ต.สบปราบ อ.สบปราบ จ.ลำปาง 52170	66	414	433	847
32	เกาะคาพิทยาคม	หมู่ 5 บ้านบ้านเกาะคา ต.เกาะ คา อ.เกาะคา จ.ลำปาง 52130	13	53	72	125
33	เสริมงามพิทยาคม	หมู่ 6 บ้าน134 ต.ทุ่งงาม อ.เสริม งาม จ.ลำปาง 52210	58	430	479	909

รายชื่อสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35

ลำดับ	โรงเรียน	ที่อยู่	จำนวนบุคลากร	จำนวนนักเรียน		
				ชาย	หญิง	รวม
34	แม่พริกวิทยา	หมู่ 5 บ้าน37 ต.พระบาทวังตวง อ.แม่พริก จ.ลำปาง 52180	18	116	132	248
35	แม่ทะประชา สามัคคี	หมู่ 5 บ้านนาพาน ต.ดอนไฟ อ.แม่ทะ จ.ลำปาง 52150	14	37	51	88
36	ไหล่หินวิทยา	หมู่ 2 บ้านบ้านไหล่หิน ต.ไหล่หิน อ.เกาะคา จ.ลำปาง 52130	13	57	60	117
37	เวียงมอกวิทยา	หมู่ 14 บ้านเด่นไม้ซุง ต.เวียง มอก อ.เถิน จ.ลำปาง 52160	26	163	203	366
38	แม่ทะพัฒนศึกษา	หมู่ 1 บ้าน234 ต.บ้านบอม อ.แม่ทะ จ.ลำปาง 52150	14	81	93	174
39	เถินวิทยา	หมู่ 7 บ้านบ้านดอนไชย ต.เถิน บุรี อ.เถิน จ.ลำปาง 52160	70	537	692	1229
40	เมืองปานวิทยา	หมู่ 4 บ้านบ้านแพะ ต.เมืองปาน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง 52240	17	135	118	253
41	วังเหนือวิทยา	หมู่ 4 บ้านทุ่งเป้า ต.วังเหนือ อ.วังเหนือ จ.ลำปาง 52140	66	507	675	1182
42	ทุ่งกว๋าววิทยาคม	หมู่ 4 บ้านบ้านจ้ง ต.ทุ่งกว๋าว อ.เมืองปาน จ.ลำปาง 52240	22	103	84	187
43	เมืองปานพัฒนวิทย์	หมู่ 2 บ้านบ้านกล้วย ต.หัวเมือง อ.เมืองปาน จ.ลำปาง 52240	15	102	101	203
44	ทุ่งอุดมวิทยา	หมู่ 10 บ้านบ้านทุ่งแล้ง ต.บ้าน ขอ อ.เมืองปาน จ.ลำปาง 52240	13	75	86	161
45	แจ้ห่มวิทยา	หมู่ 10 บ้านวังสัก ต.แจ้ห่ม อ.แจ้ห่ม จ.ลำปาง 52120	66	483	612	1095

บรรณานุกรม

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. แนวทางการบริหารจัดการสาธารณสุข
ของสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. กรุงเทพฯ : กรมการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย,
มปป. (เอกสารอัดสำเนา).

มหาดไทย, กระทรวง. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
แห่งชาติ พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ : สหมิตรพริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, 2558.

